

Wstęp

Celem nadrzędnym wszelakich wstępów jest takie zaprezentowanie zawartości tekstu, aby najpierw dostrzec – celowo – piętrowy jego układ. XXII bowiem edycja sympozjów tatrzańskich (TSN) obliguje przede wszystkim do odczytywania tytułu serii. Zwraca uwagę ta ilość, za którą – skądinąd wiadomo – stoją bogate, wielorakie i wielostronne treści pokłosia przedkonferencyjnych przygotowań do obrad naocznych. Zaś niniejsza monografia nosi tytuł *Kształcenie i pozaedukacyjna aktywność człowieka od dzieciństwa do dorosłości*. Jego oryginalność ujęcia zasługuje na uwagę. Po pierwsze, zatrzymuje uwagę niestandardowość podziału na edukację i nieedukacyjną aktywność osoby, co sygnalizuje niewąski wachlarz kwestii w formach działalności człowieka. Zaś, po wtóre, zwraca uwagę rozległy zakres tej działalności w fazach rozwoju człowieka.

Tytuł właściwy monografii z nazwanej serii *Edukacja jutra* znajduje uzasadnienie treściami skupionymi strukturalnie w sześciu częściach zgrabnie zbudowanych i zatytułowanych adekwatnie do zawartości:

- I. Wychowanie wczesnoszkolne w perspektywie jutra.
- II. Kulturowe aspekty kształcenia.
- III. Kultura fizyczna i wychowanie zdrowotne w edukacji jutra.
- IV. Kapitał ludzki w edukacji jutra. Problemy edukacji zawodowej i pro zawodowej.
- V. Aksjologiczne i społeczne problemy edukacji jutra.
- VI. Edukacja i egzystencja osób dorosłych.

Po prezentacji dużych części składowych monografii już nie trzeba dodatkowo zachęcać do jej lektury, albowiem zawartość tematyką reklamuje się sama. Zasługa to tyleż współautorów monografii, co i jej redaktorów naukowych.

Zatem zapraszam do wglądnięcia w wybrane treści poszczególnych rozdziałów i – zarazem – ich autorskich rozdziałów.

I tak w części I poświęconej wychowaniu znaczące czynniki wychowania rodzinnego we współdziałaniu z nauczycielami w szkole przekonuje Autorka z PWSZ w Raciborzu.

Część II, poświęconą kulturowym aspektom kształcenia, otwiera rozdział autorstwa pedagoga (z Akademii im. Jana Długosza) o nie tylko poszerzaniu wiadomości uczniów nt. historii regionu, ale też jego wychowawczych walorach przyrodniczych i kulturowych. Znajdujemy też tutaj wyakcentowanie przez Autorkę (z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego) znaczenia świata wartości w literaturze dla dzieci klas początkowych. Kolejny rozdział tej części dopełnia wizję wychowania, tym razem przez literaturę muzyczną, co dokumentuje Autor (z Uniwersytetu Zielonogórskiego) na podstawie kanonu zachodniej muzyki artystycznej. Pozostając w kręgu wychowania artystycznego dalej znajdujemy – w opisie Autorki (z UMCS w Lublinie) – poszukiwanie narodowego i regionalnego stylu w sztuce i edukacji plastycznej w minionym półtora wieku w Polsce.

Natomiast III część monografii o kulturze fizycznej i wychowaniu prozdrowotnym zawiera najpierw rozdział o znaczeniu wychowania fizycznego i sportu w działalności edukacyjnej w uzależnieniu od warunków rządowych, regionalnych i samorządowych, co przedstawia Autor (z Akademii Obrony Narodowej). Zaś zespół autorek (z Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu) charakteryzuje sens aktywności ruchowej w środowisku wodnym, który polega – jak przekonująco uzasadniono – na istotnym wpływie na funkcjonowanie całego organizmu oraz poprawie jakości życia człowieka, a w szczególności osób starszych. Natomiast grupa czworga autorów (z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego) diagnozuje poziomy znaczących zachowań prozdrowotnych dzieci w wieku przedszkolnym i ich rodziców, czyli w zarówno w instytucji wychowania, jak i w rodzinie. Grupa czworga autorów (z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego) przeznacza miejsce równie ważnemu problemowi aktywności fizycznej jako działaniu profilaktycznemu w zespołach bólowych dolnego odcinka kręgosłupa u osób prowadzących siedzący tryb życia. Autorzy wskazują na niezbędność promocji zdrowego trybu życia jako zapobiegania funkcjonowaniu w stresie i pośpiechu. Zaś dalej dwie współautorki monografii (z Czech – z Brna i Vyskova) skupiają się na problemie stopniowej zmiany nawyków żywieniowych uczniów zmieniających szkołę podstawową na gimnazjalną w związku ze wzrostem zakresu ich powinności uczenia się i – jednocześnie – w związku z malejącym wpływem ich rodziców na zachowania się tychże uczniów.

IV część monografii przeznaczono na rozstrzygnięcie problemów kapitału ludzkiego w edukacji zawodowej i prozawodowej w perspektywie jutra. Tę część otwiera tekst pióra Autorki (z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego) dotyczącego przyszłości szkolnictwa zawodowego w Polsce. Aktualne dyskusje nad kształtem tego szkolnictwa zobligowały do zgłoszenia propozycji nowego jego modelowania. Sytuację zawodową absolwentów uczelni naświetla Autor (ze Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica) w raporcie z badań z czasu ich odbierania dyplomów ukończenia tejże szkoły. Świat wartości absolwentów ochotniczych hufców pracy to problem podjęty i rozstrzygany przez Autora (z Uniwersytetu Opolskiego). Wskazuje na znaczenie edukacyjno-wychowawcze struktur OHP w tej instytucji. Systemowe ujęcie jednostek kształcenia zawodowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej to problem opisany przez Autora (z Akademii Obrony Narodowej). Ten „krajowy system tworzą uczelnie wojskowe, w tym akademie wojskowe i wyższe szkoły oficerskie, szkoły podoficerskie, szkoły podoficerskie oraz centra i ośrodki szkolenia”.

W V części monografii przewodnim są aksjologiczne i społeczne problemy w przewidywanym kontekście edukacji jutra. I tak przesłanie dla kolejnych pokoleń wysnute z wizji osoby według Jacka Woronieckiego o wyższym poziomie rozwoju człowieka do kształtu dojrzałej osobowości/„osobistości” to problematyka rozwiązywana przez Autora (z Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu i zarazem nauczyciela Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego w Henrykowie). Dalej aksjologiczne uwarunkowania działań prospołecznych z troską o egzystencjalny wymiar orientacji życiowej wolontariuszy na kontinuum *być* albo *mieć*. Okazało się – w świetle badań Autora (z Akademii Pomorskiej w Słupsku) – iż dominują częściej tendencje do *być* niż *mieć*, przez co poszerzają sens własnego życia. Także w kolejnym opracowaniu Autorka (z Uniwersytetu Rzeszowskiego) zatrzymuje uwagę na wolontariuszach, a to na podstawie analiz wybranych kampanii społecznych oraz mediów społecznościowych. Poszukuje odpowiedzi na pytania wokół kwestii pewnej mody na wolontariat. Osobiście sadzę, iż nie bez znaczenia jest docenianie takiej działalności w szkołach, także wyższych.

Ostatnia, VI, część książki dotyczy edukacji i egzystencji osób dorosłych. W nim najpierw Autorka (z Wyższej Szkoły Humanistycznej TWP w Szczecinie) rozważa neurodydaktyczne uwarunkowania uczenia się dorosłych jako czynnika indywidualnego zróżnicowania procesów uczenia się. Nie pomija także warunków środowiskowych, czynników z zakresu doświadczeń osobniczych i nawyków uczenia się w różnych fazach dorosłości. Nato-

miast na wybranych aspektach funkcjonowania społecznego ludzi starszych skupia uwagę Autorka (z UMCS), zaznaczywszy, iż w Polsce ich sytuacja jest trudna, a odsetek takich osób systematycznie wzrasta. Remedium na problemy stereotypizacji, negatywne postawy i wykluczenie społeczne upatruje w polityce senioralnej na lata 2014–2020 w wielu możliwościach pomocy i wsparcia osób starszych, tj. po 60 roku życia. Zaś na problematyce uwarunkowań i skutków migracji zarobkowych mężczyzn z terenów wiejskich zatrzymuje naszą uwagę Autorka (z Uniwersytetu Rzeszowskiego). Dwoistość zjawiska – korzyści głównie finansowe, ale i niebezpieczeństwa, głównie dla porzuconych rodzin – niosą kolejne kwestie wychowawcze i edukacyjne potomków o coraz szerszym zakresie.

Po przeglądzie zawartości poszczególnych rozdziałów i doń rozdziałów monografii można stwierdzić – z jednej strony – szerokie spektrum podejmowanej problematyki, zaś – z drugiej strony – skupianie tematyki wokół wybranych zagadnień składowych poszczególnych sześciu rozdziałów. Daje to w efekcie i rozległy wachlarz problemów, i ich skupianie wokół wybranych zagadnień celem oglądu każdego tematu części w świetle autorskich tekstów, które oświetlają ich wybrane aspekty. Zatem jednocześnie wielość i ześrodkowanie tematyczne to cechy monografii.

Osobiście, zaznaczając uczelnie, w której pracują nasi współautorzy, pragnęłam uwypuklić, jak dany ośrodek naukowy determinuje, ubarwia i wzbogaca kolorytem lokalnym stanowiska/poglądy naukowe naszych współautorów. Pozwala to zauważyć różnorodność zarazem w jedności nadrzędnego tytułu całości monografii pt. *Kształcenie i pozaedukacyjna aktywność od dzieciństwa do dorosłości* z wizją na edukację dnia jutrzejszego, którą za **Inicjatorem i Twórcą oraz Promotorem naszego cyklu konferencji KAZIMIERZEM DENKIEM** podczas Tatrzańskich Sympozjów Naukowych już po raz XXII, nawet – niestety – już po śmierci naszego Mistrza, staramy się pielęgnować z szacunkiem dla dobrych tradycji i terażniejszości, z optyką przyszłościową.

Dlatego pozostaje mi jeszcze z poważaniem dla prac organizacyjno-kierowniczych i realizacyjnych wokół naszych Tatrzańskich Sympozjów Naukowych przez Wyższą Szkołę Humanitas w kooperacji z uczelniami wymienionymi w programie XXII TSN w 2016 r. życzyć wytrwałości i owocnych prac w kontynuacji niepośledniego dorobku i w przyszłości – długo jeszcze i na coraz wyższym poziomie tych integrujących środowiska przedsięwzięć naukowych. Zatem *ad multos annos*, Szanowni Państwo!

Krystyna Duraj-Nowakowa